

ZABEZPEČENÍ VÝUKY ŽÁKŮ SE SPECIFICKÝMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Výuka předmětů speciálně pedagogické péče probíhá v souladu s principy individualizace a diferenciací vzdělávání. Škola je otevřená žákům se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním, sociálním znevýhodněním i žákům talentovaným, žákům s mimořádným nadáním. Ředitel ve spolupráci s třídním učitelem zjišťuje vzdělávací potřeby žáků a ve spolupráci s poradenským zařízením zajišťuje odbornou diagnostiku. Na základě diagnostiky jsou konzultovány, plánovány a využívány vhodné metody a organizační postupy výuky. Žáci se zdravotním postižením i žáci mimořádně nadaní jsou integrováni v rámci běžných tříd. Na základě odborného posudku poradenského pracoviště výchovný poradce, třídní učitel a další pedagogičtí pracovníci, ve spolupráci se zákonnými zástupci žáka, vytváří a realizují individuální vzdělávací plán (IVP). Struktura IVP vychází z platné právní úpravy, je doplněna v případě potřeby dohodou o formě podílu žáka a spolupráce se zákonnými zástupci.

Podmínky pro úspěšné vzdělávání žáků se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním:

- ✓ uplatňujeme zdravotní hlediska a respektujeme individualitu a potřeby žáka;
- ✓ umožňujeme využívání všech podpůrných opatření při vzdělávání žáků;
- ✓ uplatňujeme princip diferenciací a individualizace vzdělávacího procesu při organizaci činností, při stanovování obsahu, forem i metod výuky;
- ✓ zabezpečujeme odbornou výuku předmětů speciálně pedagogické péče;
- ✓ zohledňujeme druh, stupeň a míru postižení nebo znevýhodnění při hodnocení výsledků vzdělávání;
- ✓ spolupracujeme s rodiči nebo zákonnými zástupci žáka, školskými poradenskými zařízeními a odbornými pracovníky školního poradenského pracoviště, v případě potřeby spolupracujeme s odborníky z jiných resortů (zejména při tvorbě individuálních vzdělávacích plánů);
- ✓ spolupracujeme s ostatními školami, které vzdělávají žáky se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním;
- ✓ upravujeme a formulujeme očekávané výstupy vzdělávacích oborů v jednotlivých obdobích tak, aby byly pro tyto žáky z hlediska jejich možností reálné a splnitelné, a těmto výstupům přizpůsobujeme i výběr učiva;

Vzdělávání žáků se specifickými poruchami učení:

- ✓ Žáky s vývojovými poruchami učení posíláme se souhlasem zákonných zástupců na vyšetření do školského poradenského zařízení – PPP Vítkov a na základě vyšetření a doporučení jsou pak tito žáci zařazeni do reedukační péče (máme vyškoleného pedagoga, který s dětmi pracuje),

- ✓ reedukace specifických poruch probíhá v malé skupince po dvou, každý týden jednu vyučovací hodinu, snažíme se tyto půlhodiny zařazovat před vyučováním v den, kde mají děti méně náročný rozvrh hodin,
- ✓ třídní učitel vypracuje individuální vzdělávací plán, podle kterého se se žákem bude pracovat a který obsahuje závěry a doporučení z vyšetření v PPP, konkrétní způsoby reedukace, pomůcky, které se budou při nápravě používat, způsob hodnocení, jméno odpovědného pedagoga,
- ✓ při klasifikaci přihlížíme ke stupni a druhu specifické poruchy.

Vzdělávání žáků mimořádně nadaných:

I mimořádně nadaní žáci mají své specifické vzdělávací potřeby, na něž je třeba reagovat a vytvářet pro ně vhodné podmínky. Nejčastěji je nadání definováno jako soubor schopností, které umožňují jedinci dosahovat výkonů nad rámec běžného průměru populace. Mimořádně nadaný žák může disponovat jedním, ale i několika druhy nadání. Identifikace mimořádného nadání je dlouhodobý proces. Uplatňují se při něm metody pedagogické, psychologické, pedagogicko-psychologické i laické. Jde především o pozorování žáků ve školní práci, rozbor výsledků práce žáka a portfolio žáka, hodnocení testů a úloh, rozhovory se žákem a jeho rodiči. Především u žáků do 9 let je náročné jednoznačně stanovit, zda se jedná o mimořádné nadání, nebo o nerovnoměrný (zrychlený) vývoj, který se postupně může vyrovnávat s věkovou normou a ve výsledku se může pohybovat v pásmu lepšího průměru. Při vyhledávání mimořádně nadaných žáků je třeba věnovat pozornost i žákům s vývojovou poruchou učení nebo chování, s tělesným handicapem, žákům z odlišného kulturního a znevýhodňujícího sociálního prostředí. Pomoc při identifikaci a následné péči o mimořádně nadaného žáka mohou učitelům se souhlasem rodičů nebo zákonných zástupců žáka poskytnout psychologové v síti pedagogicko-psychologických poraden.

Specifika mimořádně nadaných žáků:

- ✓ žák svými znalostmi přesahuje stanovené požadavky;
- ✓ problematický přístup k pravidlům školní práce;
- ✓ tendence k vytváření vlastních pravidel;
- ✓ sklon k perfekcionismu a s tím související způsob komunikace s učiteli, který může být i kontroverzní;
- ✓ vlastní pracovní tempo;
- ✓ vytváření vlastních postupů řešení úloh, které umožňují kreativitu;

- ✓ malá ochota ke spolupráci v kolektivu;
- ✓ rychlá orientace v učebních postupech;
- ✓ záliba v řešení problémových úloh zvláště ve spojitosti s vysokými schopnostmi oboru;
- ✓ přeceňování svých schopností u žáků s pohybovým nadáním;
- ✓ kvalitní koncentrace, dobrá paměť, hledání a nacházení kreativních postupů;
- ✓ vhled do vlastního učení;
- ✓ zvýšená motivace k rozšiřování základního učiva do hloubky, především ve vyučovacích předmětech, které reprezentují nadání dítěte;
- ✓ potřeba projevení a uplatnění znalostí a dovedností ve školním prostředí.

Vytváření vztahové sítě je u mimořádně nadaných žáků ovlivněno jejich osobnostní strukturou, zejména převažující silnou tendencí k introverzi. Také některé osobnostní vlastnosti těchto žáků mohou znesnadňovat vytváření nekonfliktních vztahů ať již k vrstevníkům, nebo k učitelům i k sobě samým. Především sklon k perfekcionismu, zvýšená kritičnost k sobě i k okolnímu světu a specifický druh humoru mohou patřit k faktorům, které ovlivňují vytváření vztahů k vrstevníkům - spolužákům. Tam, kde se nevytvořily podmínky pro to, aby se dítě naučilo zacházet se svými specifickými schopnostmi, může paradoxně být jeho mimořádné nadání příčinou vytvoření negativního sebeobrazu a popírání vlastních schopností. Jindy se stane, že vlivem nepodnětného a málo vstřícného prostředí se žák uzavírá do vnitřního světa svých schopností a odmítá s okolním prostředím vrstevníků komunikovat. Tato situace je častá vzhledem k tomu, že mezi nadanými žáky je mnoho introvertů se špatnou sociální přizpůsobivostí, kterým vyhovuje omezená komunikace s okolím anebo je u nich patrná větší tendence ke komunikaci s věkově staršími. Velmi důležité také je, do jaké míry druh nadání žáka koresponduje se schopnostmi a možnostmi jeho okolí, tzn. jeho rodiny, školní třídy, učitelů i vrstevníků. V době, kdy žáci vstupují do školy, je pro ně důležité, aby se stali členy komunity, do které patří vzhledem ke svému věku, a to i přesto, že tyto žáci obvykle snadno komunikují s dospělými nebo staršími spolužáky. Často právě nadaní mají strach, že se jim nepodaří začlenit se do komunity, ke které se věkově vztahují. Dochází tak k tomu, že se jejich snaha o včlenění se do přirozené vrstevnické skupiny spojuje s tendencí k popření vlastních schopností. S přibývajícím věkem se u těchto žáků zvyšuje jejich sociální vnímavost, kdy si dobře uvědomují svoje přednosti i nedostatky a svoje postavení ve skupině vrstevníků, kdy se jejich mimořádné nadání může stát i důvodem k obdivu vrstevníků. Pro vytváření pozitivního klimatu mimořádně nadaným žákům je zapotřebí dostatek vnímavosti okolí ke specifickým žákům. Při vzdělávání mimořádně nadaných žáků by měl způsob výuky žáků vycházet důsledně z principů individualizace a vnitřní diferenciaci. Příklady pedagogicko-organizačních úprav:

- individuální vzdělávací plány;

- doplnění, rozšíření a prohloubení vzdělávacího obsahu;
- zadávání specifických úkolů;
- zapojení do samostatných a rozsáhlejších prací a projektů;
- vnitřní diferenciaci žáků v některých předmětech;
- občasné (dočasné) vytváření skupin pro vybrané předměty s otevřenou možností volby na straně žáka;
- účast ve výuce některých předmětů se staršími žáky.

Vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním

Žáci se sociálním znevýhodněním jsou žáci z rodinného prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, ohrožení sociálně patologickými jevy, s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou a žáci v postavení azylantů a účastníků řízení o udělení azylu.

V případě potřeby bude u žáků se sociálním znevýhodněním vytvořen IVP žáka (rovněž na základě schválené žádosti zákonných zástupců), který bude obsahovat: závěry a doporučení z nutného vyšetření (PPP, speciální pedagog – etoped, sociální pracovník, aj.), konkrétní organizaci vzdělávání žáka, pomůcky a metody výuky, které se budou v případě potřeby používat, způsob hodnocení, podmínky vzájemné spolupráce se zákonnými zástupci. Na zpracování IVP se budou podílet školské poradenské zařízení, zákonný zástupce žáka, třídní učitel, vyučující učitelé problémových předmětů žáka, výchovný poradce, školní metodik prevence a ředitel školy.

Ředitelka školy může umožnit v případě potřeby, v souladu s právními předpisy §7 vyhlášky č.73/2005 Sb., působení asistenta pedagoga ve třídě. Funkci asistenta pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním lze ustanovit zejména pro žáky z rodinného prostředí s nízkým sociálně-kulturním postavením.

Při vzdělávání žáků z kulturně odlišného prostředí (národnostní menšiny, etnika aj.) bude, v případě nedostatečné znalosti vzdělávacího jazyka, hlavní pozornost věnována osvojení českého jazyka, seznámení s českým prostředím, jeho kulturními zvyklostmi a tradicemi. Na druhé straně se budou vyučující snažit doplnit vzdělávací obsah specifickými materiály o historii, kulturu a tradicích jeho národnosti. Cílem integrace žáků z odlišného kulturního a sociálního prostředí bude ochrana jejich minoritní kultury a podpora jejich úspěšnosti v majoritní společnosti.

Mezi žáky se sociálním znevýhodněním také patří žáci z rodinného prostředí s nízkým sociálně kulturním a ekonomickým postavením, kteří jsou častěji ohroženi sociálně- patologickými jevy, jako je např. zneužívání návykových látek apod. Proto je nezbytné i všem těmto žákům věnovat specifickou péči v rozsahu, který potřebují. Tomu na naší škole napomáhá činnost metodika školní prevence, jehož náplní je právě zejména ochrana dětí před sociálně-patologickými jevy a pomoc při řešení situací tohoto charakteru.

Při práci se sociálně znevýhodněnými žáky klademe důraz zejména na nastolení pravidelné spolupráce s rodinou a odborným pracovištěm, vytvoření příznivého klimatu pro tyto žáky ve školním prostředí, volbu odpovídajících metod a forem práce.